Nybondas-Kangas 24.2.2021 61/04.01.01/2021

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Eduskunta

Kuulemistilaisuus 24.2.2021,
kuulemisen erityisteemana henkilöstön asema uudistuksessa

HE 241/2020 vp hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

KT katsoo, että henkilöstön asema on turvattu nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä erittäin hyvin.

Liikkeen luovutuksen automaatio kannatettava

Sote-uudistuksessa kuntien ja kuntayhtymien henkilöstöstä noin 212 500 työntekijää ja viranhaltijaa siirtyy hoitamaan hyvinvointialueiden tehtäviä. Näistä työntekijöistä/viranhaltijoista noin 175 000 siirtyy uuden työnantajan palvelukseen. Tarvittavat henkilöstösiirrot on esitetty toteutettavaksi ns. **automaattisena liikkeen luovutuksena**

Henkilöstösiirrot on esitetty toteutettavaksi ns. **automaattisena liikkeen luovutuksena.** Tämä on kannatettavaa, mm. siitä syystä, että joillakin alueilla luovutuksia tapahtuu kymmenistä eri yksiköistä.

Hallituksen esitys ei enää sisällä palveluiden ns. valinnanvapautta. Näin ollen jatkoluovutuksia hyvinvointialueilta eteenpäin ei ennakoida tapahtuvat suuressa määrin. Mikäli hyvinvointialue perustaa yhtiöitä ym. yhteisöjä käytössä on normaalit työsopimuslain ja viranhaltijalain liikkeen luovutuksen periaatteet. Tämä on KT:n mielestä riittävää.

Kunta-alan työ- ja virkalainsäädäntö turvaa osaltaan jatkumon

Hallituksen esityksen mukaan kunta-alan työ- ja virkalainsäädäntö ulotetaan koskemaan myös hyvinvointialueita. Tämä koskee mm. yhteistoimintalakia, viranhaltijalakia ja työ- ja virkaehtosopimusten taustalainsäädäntöä. Esitys on kannatettava, koska kyse on julkisen hallinnon tasosta, jonka työvoima tulee kuntasektorilta. Valittu tapa turvaa osaltaan hallittua siirtoa hyvinvointialueille.

Kunnallinen työmarkkinalaitos
Toinen linja 14
00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puhelin 09 7711
etunimi.sukunimi@kt.fi
www.kt.fi

Kommunala arbetsmarknadsverket
Andra linjen 14
00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Telefon 09 7711
fornamn.efternamn@kt.fi
www.kt.fi/sv

KT edustaa myös hyvinvointialueita

Hyvinvointialueista tulee Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n automaattisia jäseniä (lakiehdotus kuntien ja hyvinvointialueiden työnantajatoiminnan järjestämisestä). KT on edustanut kuntia ja kuntayhtymiä puolen vuosisadan verran. KT on myös keskusjärjestö mm. EK:n tavoin. Hallituksen esitys turvaa muutosta, sillä jatkossa myös hyvinvointialueiden työnantajatoiminta hoidetaan sekä alan työ- ja virkaehtosopimukset neuvotellaan KT:n toimesta. Alan työntekijöitä edustavat samat järjestöt kuin kunta-alalla (kuntien ja hyvinvointialueiden pääsopijajärjestöt Sote ry, JAU ry ja JUKO ry). Sote-uudistuksen toteutuessa KT solmii näiden järjestöjen kanssa pääsopimuksen, jonka perusteella työ- ja virkaehtosopimustoiminta sekä paikallinen sopiminen mahdollistuu.

Uuteen KT:n hallintoon perustetaan kunta- ja hyvinvointialuejaostojen lisäksi myös yritysjaosto. Sekä hyvinvointialueiden että kuntien omistamat tai määräysvallassa olevat lakiehdotuksessa tarkemmin määritellyt yhteisöt voivat liittyä KT:n jäseniksi. Tämä on tärkeää mahdollisuus julkisyhteisölle muutostilanteessa, kun palvelutuotantoa halutaan kehittää hallitusti.

Eläkelaitoksena Keva

Hyvinvointialueista tulee Kevan jäseniä, samoin hyvinvointialueiden omistamat tai määräysvallassa olevat yhteisöt voivat järjestää eläkkeensä Kevan kautta. KT kannattaa ehdotusta.

Eläkemaksun osat ovat ehdotuksen mukaan työansioihin perustuva eläkemaksu ja työkyvyttömyyseläkemaksu. Eläkemaksu vastaisi rakenteeltaan nykyistä Kevan jäsenyhteisön palkkaperusteista eläkemaksua, joka muodostuu työansiopohjaisesta eläkemaksusta ja työkyvyttömyyseläkemaksusta.

Eläkemaksun lisäksi kunnat ja hyvinvointialueet maksaisivat tasausmaksua. **Tasausmaksun määräytymisen perusteet on hallituksen esityksessä, ja lain perusteluissa aivan oikein tarkasti määritelty eikä esitystä pidä muuttaa tältäkään osin.** Ellei tasausmaksun määräytymistä säädellä tarkalleen hallituksen esityksen mukaisesti, kuntien ja hyvinvointialueiden eläkekustannusten nousun riski kasvaa.

Esityksen mukaan Keva päättäisi jäsenyhteisöiltä kerättävien eläkemaksujen ja tasausmaksun määrän. Eläkemaksujen tulisi olla jäsenyhteisöille keskimäärin samantasoiset kuin työntekijäin eläkelain mukainen keskimääräinen työeläkevakuutusmaksu. Hallituksen esityksen mukaan näin on käytännössä toimittu nykyäänkin Kevan jäsenyhteisöjen palkkaperusteisen eläkemaksun osalta.

Henkilöstö mukana valmistelemassa muutosta

KT pitää tärkeänä, että henkilöstö on mukana valmistelussa. Hallituksen esityksessä tätä turvaa moni seikka. Yhteistoimintalaki velvoittaa luovuttavat työnantajat käymään yhteistoimintaneuvottelut ennen luovutusta, samoin hyvinvointialueet luovutuksensaajina (Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistoimintalaki 4 § ja 11 §). Myös väliaikaishallinnossa valmistellaan henkilöstösiirtoja, henkilöstösopimuksia ja muita henkilöstöön vaikuttavia strategioita (mm. organisaatiorakenne, hallintosääntö). Myös väliaikaishallinnossa toimii yhteistoimintaelin, johon valitaan alueilta henkilöstön edustajat pääsopijajärjestöjen myötävaikutuksella.

KT ja pääsopijajärjestöt ovat myös antaneet suosituksen rakennemuutoksen aikaisesta luottamusmiestoiminnasta.

Muutenkin on tärkeää, että eri sote-ammattilaisten ääni kuuluu muutosprosessissa. Tätä turvaa vapaamuotoiset kommunikaatiotavat, jatkuva informaation jakaminen väliaikaishallinnon toimesta kuten myös henkilöstön ja esimiesten kouluttaminen muutoksen liittyen. KT on tehnyt mallinnusta henkilöstö- ja muutosjohtamisen prosesseista ja hyvistä käytännöistä Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarjassa 49/2017.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79900

Muutoskustannukset

Työnantajamuutokset ja henkilöstösiirrot tulevat aiheuttamaan mittavia kustannuksia hyvinvointialueille. KT kommentoi asiaa lausunnossaan valtiovarainvaliokunnalle (kuuleminen 2.3.2021).

Tekninen korjaus KT-lakiin

KT pyytää korjausta KT-lakiin. Korjaustarpeesta on oltu yhteydessä myös VM:n valmistelijoihin, jotka ovat asiasta tietoisia.

Muutos koskee siirtymäsäännöstä (16 §), tarkoitus on yksinkertaistaa jäsenmaksujen perintää muutostilanteessa 2022-2023. Vuonna 2022 rahoitus KT:n toimintaan tulee, kuten tähänkin saakka, kunnilta. Vuodesta 2023 alkaen rahoitus tulee palkkasummien perusteella kaikilta KT:n jäsenyhteisöiltä.

Uusi ehdotus 16 §:
*Sen estämättä, mitä 11 §:ssä säädetään, Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n jäsenyhteisöjen maksuosuudet peritään **31 päivään joulukuuta 2022** kumotun kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annetun lain 6 §:n mukaisesti. Vuoden **2023** maksuosuuksien ennakot määrätään jäsenyhteisöjen tammikuun **2023** palkkasummien perusteella.*

Vastaava muutos tulisi tehdä myös määräyksen perusteluihin.

KT KUNTATYÖNANTAJAT

Kunta-alan työmarkkinajohtaja — Markku Jalonen

Neuvottelupäällikkö — Henrika Nybondas-Kangas